

FUNDACJA „AKADEMIA ANTYKORUPCYJNA”

Projekt „Centrum Myśli Antykorupcyjnej”

Analiza danych statystycznych Policji za lata 2013-2022

*w zakresie postępowań przygotowawczych wszczętych,
zakończonych, w tym zakończonych aktem oskarżenia,
umorzonych z braku znamion przestępstwa,
umorzonych z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa
a także przestępstw wykrytych, stwierdzonych i podejrzanych
oraz strat spowodowanych przez sprawców przestępstw
popelnionych
z art. 231 § 2 Kodeksu karnego*

Art. 231. Kodeksu karnego (brzmienie przepisu na dzień 30.09.2023)

§ 1. Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

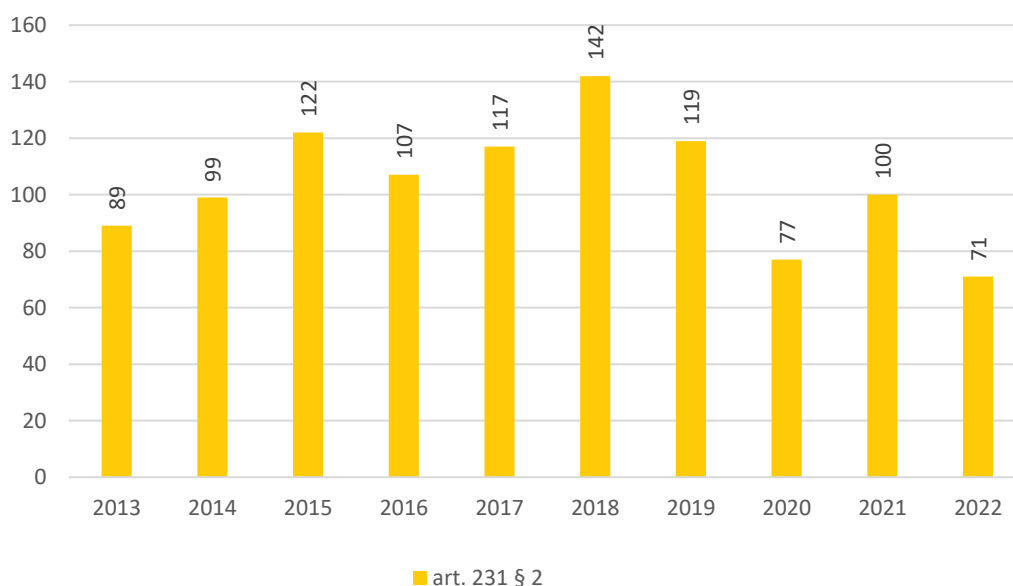
§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli czyn wyczerpuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228.

Analiza danych statystycznych Policji w latach 2013-2022 w zakresie postępowań przygotowawczych wszczętych z art. 231 § 2 k.k., czyli przekroczenia uprawnień, niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego działającego na szkodę interesu publicznego lub prywatnego ale w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej pokazuje, że łącznie w badanym okresie zostało wszczętych 1043 takie postępowania. Rozłożenie ich w poszczególnych latach nie jest w istotny sposób skorelowane z liczbą postępowań korupcyjnych wszczętych ogółem. Najwięcej ich wszczęto w 2018 r tj. 142 sprawy a najmniej w 2022 r. tj. zaledwie 71. Postępowania korupcyjne wszczęte z art. 231 § 2 k.k. w stosunku do wszczętych postępowań korupcyjnych z art. 228 k.k. były na nieco niższym poziomie i znacznie niższym niż postępowania wszczęte z art. 229 k.k.

Postępowania wszczęte - art. 231 § 2 k.k.

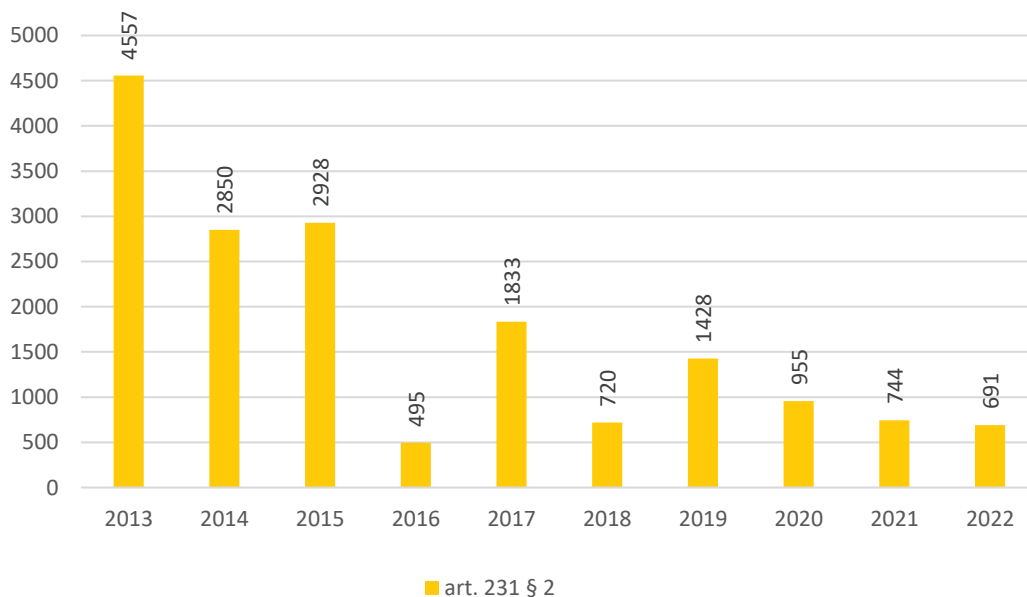

Wykres 28. Postępowania wszczęte z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Liczba przestępstw wykrytych z art. 231 § 2 k.k. jest zdecydowanie większa od liczby postępowań wszczętych z tego zakresu. W całym 10-letnim analizowanym okresie wyniosła ona 17 201 przestępstw, co również w tym przypadku świadczy o tym, że postępowania przygotowawcze prowadzone w sprawach korupcyjnych są sprawami wieloczynowymi. Analiza danych w poszczególnych latach pozwala stwierdzić tendencję spadkową wykrywanych przestępstw podobną jak w przypadku innych rodzajów przestępczości korupcyjnej, jednak w tym przypadku występują duże dysproporcje w niektórych latach. W 2016 r wykryto 495 przestępstw korupcyjnych z art. 231 § 2 k.k., gdy w 2013 r. było ich prawie dziewięciokrotnie więcej tj. 4557.

Wykryte przestępstwa - art. 231 § 2 k.k.

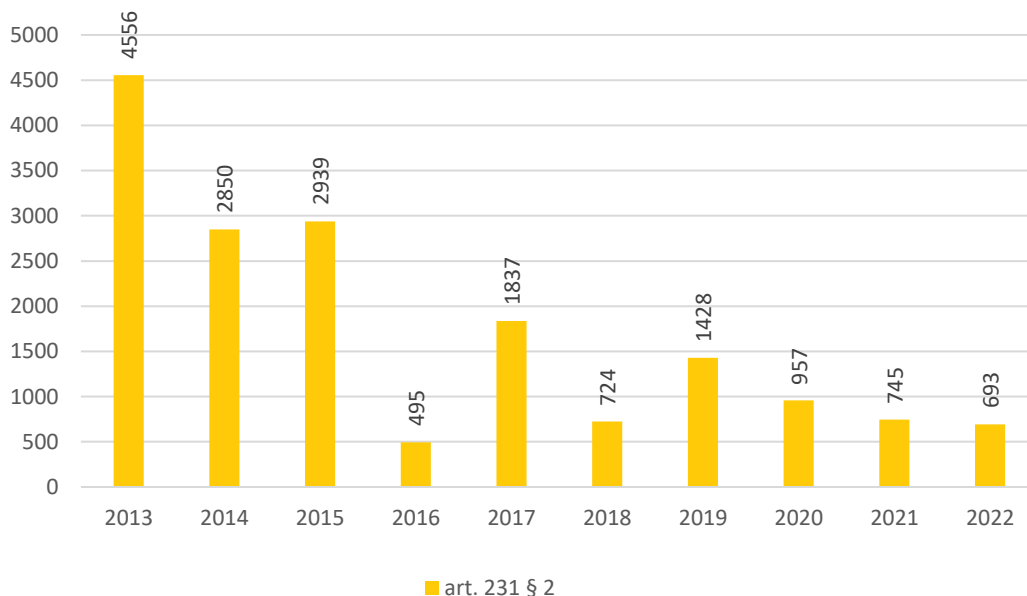
Wykres 29. Wykryte przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W przypadku przestępstw stwierdzonych z art. 231 § 2 k.k., występuje bardzo podobne zjawisko jak w przypadku przestępstw wykrytych z tego artykułu. Duże zbieżności występują zarówno w poszczególnych latach, tendencjach jak i ich liczbach. Łącznie stwierdzono 17 224 przestępstwa, przy czym najwięcej stwierdzono ich w roku 2013 tj. 4556 a najmniej

w 2016 r tj. zaledwie 495. Przepięstwa stwierdzone z art. 321 § 2 k.k. w latach 2013-2022 po raz kolejny dowodzą wieloczynowości przestępczości korupcyjnej.

Stwierdzone przestęstwa - art. 231 § 2 k.k.

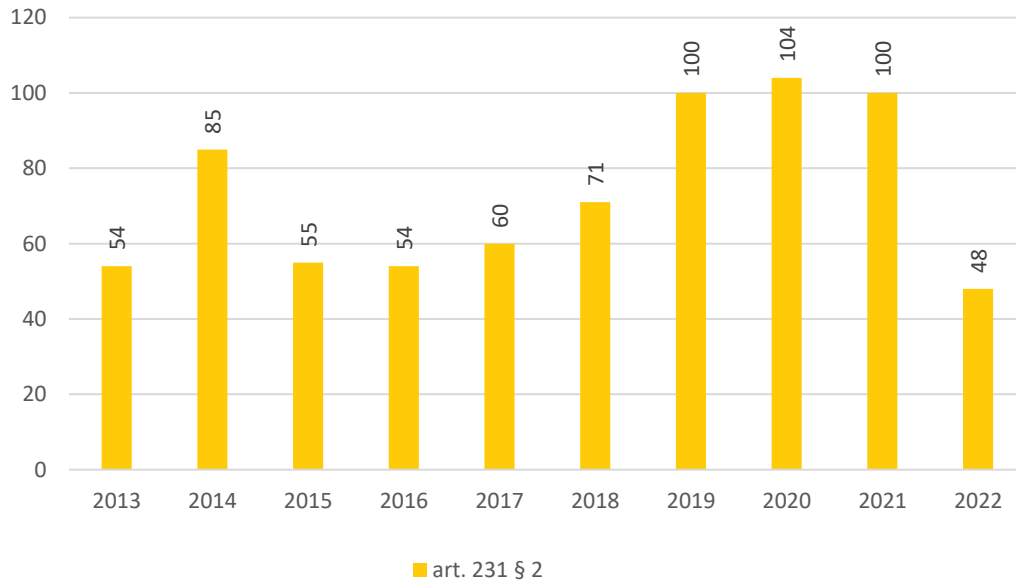

Wykres 30. Stwierdzone przestęstwa z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Liczba podejrzanych, którym przedstawiono zarzuty z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022 wyniosła 731 osób. Najwięcej podejrzanych wystąpiło w latach 2019-2021, gdyż było to ponad 100 podejrzanych rocznie. Nie zidentyfikowano jednoznacznych przyczyn tego zjawiska we wskazanym okresie, choć można domniemywać, że było to związane z większą liczbą wszczynanych spraw z tego artykułu kodeksu karnego w poprzedzającym okresie. Najmniej podejrzanych, bo ponad dwukrotnie mniej odnotowano w ostatnim analizowanym roku tj. 2022 r. - w licznie poniżej 50 osób.

Podejrzani - art. 231 § 2 k.k.

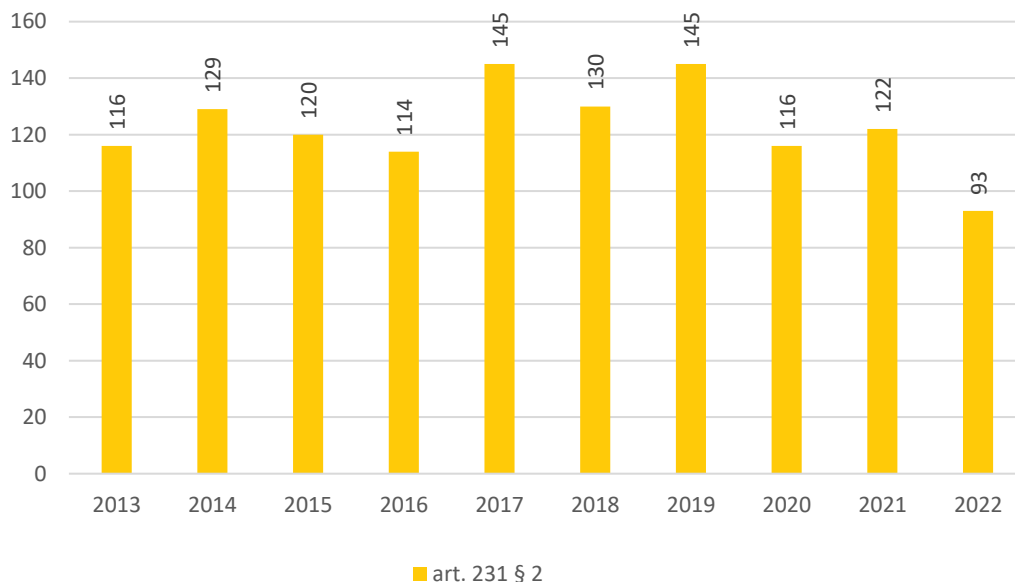

Wykres 31. Podejrzani z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Liczba postępowań zakończonych z art. 231 § 2 k.k. w całym okresie 2013-2022 wyniosła 1230 spraw i była większa o prawie 18% od liczby postępowań wszczętych w tym okresie. Najwięcej spraw zakończonych z art. 231 § 2 k.k. było w roku 2017 i 2019 a najmniej 2022 r. Należy też zauważyć, że w latach 2013-2021 zawsze kształtowała się na poziomie powyżej 110 zakończonych postępowań. Mniejsza liczba zakończonych spraw w ostatnim roku mogła być spowodowana ogólną tendencją spadku liczby prowadzonych spraw korupcyjnych.

Postępowania zakończone - art. 231 § 2 k.k.

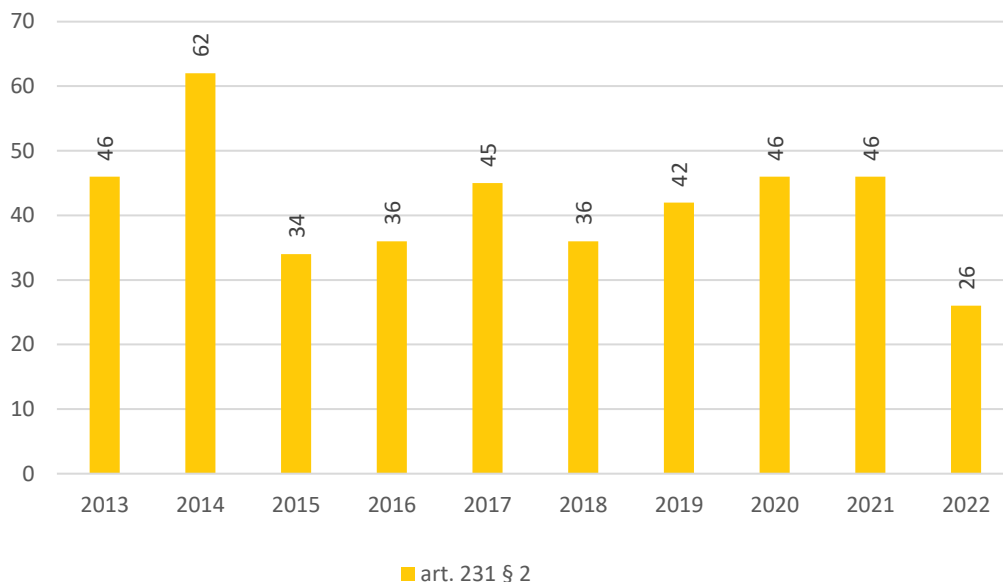

Wykres 32. Postępowania zakończone z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Wśród postępowań zakończonych z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022 postępowań zakończonych aktem oskarżenia było 419, co stanowiło prawie 35% wszystkich zakończonych postępowań z tego artykułu. Najwięcej odnotowano w 2014 roku a najmniej w 2022 roku. W pozostałym okresie kształtowały się na poziomie 36-46 postępowań zakończonych aktem oskarżenia z art. 231 § 2 k.k. rocznie.

Postępowania zakończone aktem oskarżenia - art. 231 § 2 k.k.

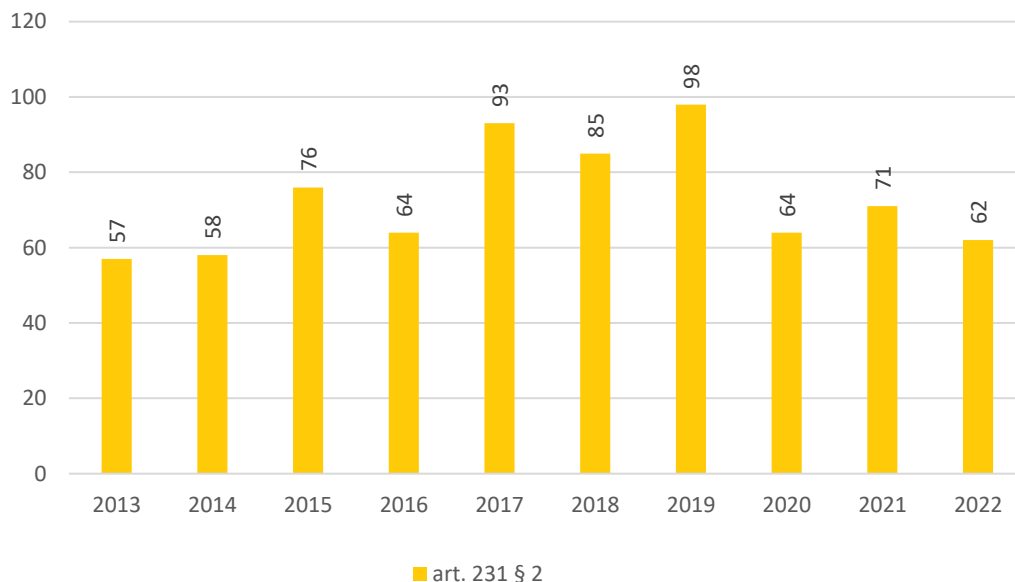

Wykres 33. Postępowania zakończone aktem oskarżenia z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Analiza liczby postępowań zakończonych umorzeniem z braku znamion przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w całym badanym okresie wyniosła 728 spraw, co stanowiło prawie 60% wszystkich zakończonych spraw z tego zakresu. Jest to prawie dwa razy więcej niż postępowań, które skończyły się skierowaniem do sądu aktu oskarżenia. Może to świadczyć o tym, że postępowania przygotowawcze wszczynane są bez dokładnego przeanalizowania sytuacji prawnej zawiadomienia o przestępstwie. Najwięcej takich zakończonych spraw było w roku 2019 a najmniej w roku 2013.

Postępowania umorzone - brak znamion przestępstwa - art. 231 § 2 k.k.

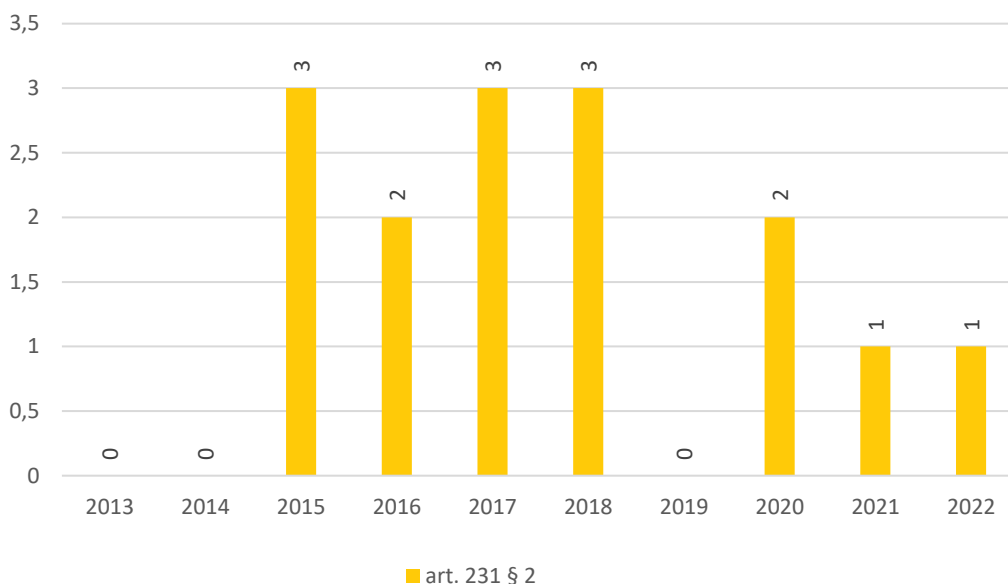

Wykres 34. Postępowania umorzone – brak znamion przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W okresie 2013-2022 liczba postępowań zakończonych umorzeniem z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w poszczególnych latach była niewielka, bo jednocyfrowa. Łącznie w analizowanym okresie było ich 15. W trzech latach tj. w 2013, 2014 i 2019 r. nie odnotowano żadnego umorzenia postępowania z art. 231 § 2 k.k. z powodu niewykrycia sprawcy. Jest to typowa sytuacja również w ramach pozostałych artykułów kodeksu karnego w zakresie przestępstw korupcyjnych, gdyż jeśli jest już zgłoszenie tego rodzaju przestępstwa to w większości przypadków sprawca znany jest już w chwili zgłoszenia.

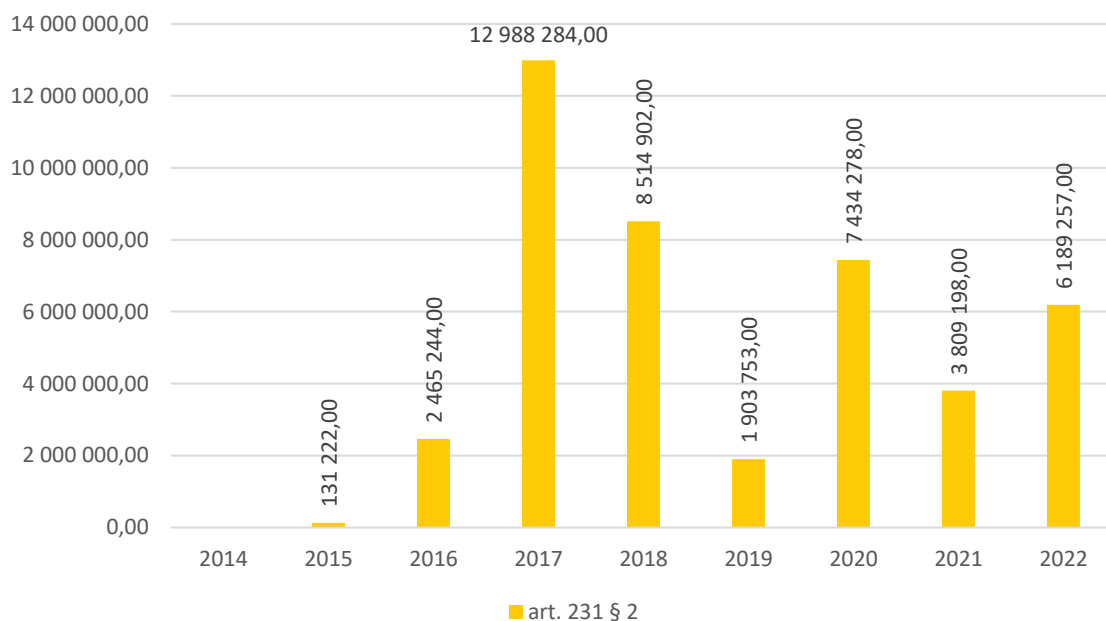
Postępowania umorzone - niewykrycie sprawcy przestępstwa - art. 231 § 2 k.k.

Wykres 35. Postępowania umorzone – niewykrycie sprawcy przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w latach 2013-2022.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W latach 2013-2022 występują duże rozbieżności w zakresie wykazanych strat z przestępstw popełnionych z art. 231 § 2 k.k. W początkowym okresie są to wartości zerowe lub minimalne, gdyż wynikają zapewne z faktu początkowego okresu gromadzenia powyższych danych i statystycznego opóźnienia związanego z wprowadzaniem danych do systemu statystycznego dopiero na zakończenie danego postępowania przygotowawczego, co często wiąże się z kolejnym rokiem statystycznym. Łączne straty w tym zakresie wyniosły w okresie 10 lat 43 436 138 PLN i były bardzo zróżnicowane w zależności od poszczególnych lat - nawet ponad dziesięciokrotnie. Mogło to być spowodowane różnym charakterem postępowań, wielkością spraw oraz procesami podejmowania lub niepodejmowania działań przez sprawców, które doprowadziły do wykazanych strat.

Straty - art. 231 § 2 k.k. (w PLN)

Wykres 36. Straty z art. 231 § 2 k.k. w latach 2014-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.